

ALT EMPORDÀ

Periòdic Nacionalista
Adherit a la L·LIGA REGIONALISTA

REDACCIÓ i ADMINISTRACIÓ
CERVANTES, 1, 1.er

FIGUERES
28 d'Abril 1917

Any I - N.º 11

Preu: 10 cèntims

Espanyolisme

Ens diuen: «Cal que sigueu ben espanyols.» I com que en això no hi ha cap mal, ens disposem a ser-ho, posant-hi els cinc sentits i tota aquella voluntat que la cosa exigeix.

Però ¿què vol dir això de ser ben espanyol? ¿No ho era per ventura i no ho probà abastament el nostre rei En Pere el Catòlic quan, amb el altres sobirans de l'Espanya cristiana, se cobrí de gloria en la batalla del Muradal, més vulgarment coneguda per batalla de *Las Navas de Tolosa*? Jo estic que ho era tant i amb tants drets com el rei de Castella i com el rei de Navarra. I a l'igual que ell ho eren les seves tropes catalano-aragoneses i els grans capitans que les comandaven, entre els quals hi havia aquell noble empordanès, honra—deixeu-me'n envanir—del poble de mon llinatge, En Dalmau de Creixell, a qui es degué la victòria per haver estat qui combinà el plan de l'acció.

Ben espanyol era també—i pla se n'alabava en la seva Crònica—l'invicte rei En Jaume I, com ho demostrà mantes vegades, i entre elles quan, després d'examinar els límits de Catalunya fins abraçar els de l'Iberia primitiva, feu al rei de Castella ofrena gentil—insigne mostra d'hispanica germanor—del reialme de Murcia; i ben espanyols eren però no pas més que ell, els catalans que després d'acompanyar a Colom en la seva aventura heroica, hagueren de veure Catalunya privada de tot comerç amb l'Amèrica, seguint una sort consemblant a la de l'èpic aventurer que ni el nom conseguí donar al món que descobrí.

Si ho hem estat sempre d'espanyols! i ens ho hem pogut dir sempre amb la mateixa raó—i mai amb menys—que molts que es fan grans bocades de ser-ho i se'n consideren gairebé per dret diví! De cap a cap de l'història se'n troben prou a Catalunya de proves d'espanyolisme. No ens ve pas d'avui la solidaritat amb les altres nacions hispàniques. I cap d'elles, per sí sola, s'ha anomenat mai, ni es pot anomenar, Espanya; com no s'ho pot anomenar el nucli d'unes quantes amb exclusió de la resta.

El mal es que es faci consistir l'espanyolisme en la renúncia a tota característica nacional que no sigui una de determinada, en la sumisió consegüent a l'esperit d'altri i en el fet d'acotar la testa a tota injustícia. I bé n'han sofertes els catalans en el decurs dels segles. Una de ben típica la trobem en temps del rei «nostre senyor» Felip IV, quan, amb ocasió del siti de Salses, els catalans suportaren tota llei de sacrificis i fatigues, perquè altres s'apropriessin les recompenses. I aneu a saber si un bon troç del secret de la guerra dels Segadors no rau en aquella injustícia, comesa contra gents que, al cap d'avall, s'havien jugat l'existència i els cabals per Espanya. Com se

la jugaren els qui, encara no havia passat un segle de la caiguda de Barcelona i de l'esclavitud «certa i forçosa» de Catalunya, prenen part heroica, primer en la *Guerra gran* i després en la de l'Independència, sentint renàixen en ells—i no pas contra Espanya—l'esperit nacional català.

Noresmenys se'ns ha acusat i se'ns acusa sovint d'egoistes; i això s'ha fet perquè no ens volíem dependre de la nostra llengua, ni prescindir de la nostra història, de la nostra cultura, del nostre art, dels nostres costums, a benefici de la llengua, l'història, la cultura, l'art i els costums dels que ens llençaren l'acusació, sense tenir en compte que llur interès particular els inhabilitava per judicar serenament, i que si egoisme hi podés haver en qui defensa els seus cabals, més n'hi hauria en qui vol augmentar-los per renúncia d'altri

L'equívoc naix del fals concepte que es te de l'idea de nació i de voler considerar Espanya com una sola, quan n'és un bell conjunt. Fals concepte que s'hauria de destruir radicalment, mal no fos per altra cosa que per ser incompatible amb l'ideal de reconstituir l'Espanya, reintegrant a les nacions que avui la formen la que'n viu separada pel malentès tradicional.

I veusaquei per on els defensors del nacionalisme, acusats de voler escapar el territori, som encara més espanyols que no pas els que tant s'alaben de ser-ho. Perquè al cap d'avall, segons el nostre criteri, Portugal forma part integrant de ço que s'anomena Espanya. I sols aquell tradicional malentès és causa de la seva separació i perill d'esser en l'avenir la remora que deturi possibles unions, en les quals entrin totes les nacionalitats ibèriques, disfrutant d'aquelles llibertats que mai els haurien d'haver estat toltes i sense les quals s'han de veure condemnades a la misèria condició de províncies sense cap esperit.

Espanya ja era Espanya quan les nacions que la formen eren regides per distints sobirans. Doncs ¿per què no ha de ser-ho avui que gairebé la seva totalitat és acoblada sota una mateixa corona? I ¿com no ha de preferir el príncep que la ceneix, ser-ho de nacions lliures i pròsperes, cada una amb la seva cultura, amb el seu esperit, amb la seva llengua, amb la seva ànima, que de províncies igualades amb un raser únic, sense altra vida espiritual que l'emmatlevada, ni altra aspiració que la de fer la viu-viu?

En l'antiga Roma, el ciutadà no podia devenir esclau dintre l'Estat on hagués viscut lliure. ¿Per què no ha d'aplicar-se el cas a les nacions? I ¿què hi perdria Espanya en la prosperitat que això reportaria a cada una d'elles, si totes plegades i sols totes plegades són Espanya?

J. MORATÓ

Pi i Margall

Per l'home auster i recte qui d'arràn de l'humilitat sabé alçar-se al suprem setial del govern de la República, i excel·lí de totes les impureses;

pel teoritzador de «Las Nacionalidades», el que primer va sentar les bases doctrinals del nostre moviment nacionalista, —aleshores en inici;

per l'home savi i bo,

ALT EMPORDÀ

se complau i s'honora en adherir-se a la Diada que a la seva gloria demà diumenge serà celebrada en la capital de Catalunya.

FECUNDITAT

Un moviment nacional, la reivindicació d'una patria, presuposa sempre un màxim esforç d'expansió, i de rehabilitació o creació, no tan sols en la part política del moviment, sino també en totes les corrents orgàniques de la nacionalitat i en les bases doctrinals d'aquella actuació.

La nacionalitat ha sigut tot jorn un fet, una realitat. Però no sempre hauria pogut ésser dignament i fortament presa com a suprema altificació dels ideals del poble que la integrava, ja que la patria en ella proclamada no fóra arribada a posseir la plenitud a que els desitjos renovadors de le multitud patriòtica aspirarien. La realitat, el fet nacional, de sempre que existeix; però abans d'esser posat com a guaiador d'un partit en la lluita civil, cal passar per aquella època romàntica, —no tan apartada dels dies presents, en el nostre cas, per a que no la recordem,—en la qual el poble qui se sent retrobat en ell mateix va alçant damunt la nacionalitat les característiques de la patria nova, emprant bentost un nom:—Nacionalisme.

Quan En Cambó en el seu admirable discurs de San Sebastián posava de relleu tots els caràcters de vitalitat que posseix el nacionalisme, i es complavia en esmentar-los, era la visió, era l'aspecte actual de Catalunya la seva enumeració. Passa el nacionalisme damunt la terra catalana com una corrent fecundant de totes les espiritualitats i de totes les forces; deixa un llevat d'ardència i entusiasme en tota empresa, i ell és l'impulsor de les grans tasques polítiques, fins de les que aparentment menys lligades se trobin amb l'ideal nacionalista.

Passa el nacionalisme per Catalunya, i Catalunya és transformada. Aquella nació sense cap contingut espiritual d'una èpo-

ca passada, s'ha trasmutat en la patria d'avui, mestrea en totes les disciplines, orguen viu de totes les actuacions.

Catalunya reivindica una vida espiritual pròpia, com a pòrtic d'una nacional rehabilitació.

Esguardem l'esplèndida florida d'institucions culturals nascudes a l'escalf del nacionalisme; recerquem tantes i tantes obres individualitzades que en el superior ideal patriòtic posen llur esperonatge; obrim els ulls a aquesta gloriosa realitat literaria i científica; i l'ànima nostra, alta com en un vol, se sentirà les ales més esteses.

ECOS

La França de meravellosa significació idealista, la França universal, ha fet l'honor de confiar en hores tràgiques de la seva vida, al cap-i-casal de Catalunya un riquíssim tresor. Ens referim a l'exposició artística que s'acaba d'inaugurar en el Palau de Belles Arts de Barcelona.

Mestres sa vida resta anormalitzada i en constant perill, ens ha ofert lo que cap més poble de la terra ens podia oferir. I al dir això, no ens referim ja als quadres del Salon des Artistes Français, de la Société Nationale des Beaux-Arts ni als del d'Automne, no, car tot i reconeixent la valua i interès de les tres societats de pintors francesos integrades per artistes representatius de les diverses escoles de la pintura contemporanea, considerem aquells secundaris davant la rica magnificència dels Gobelins exposats en el gran saló, davant la valor inapreciable dels quadres dels maitres reunits en la Sala Reina Regent, davant les sculptures de Rodin.

Lector: Si ets home afecte a les coses de l'esperit, diguent-te solament que allí hi trobaràs Renoirs, Cezannes, Manets, Pissarros, Monticellis, Degas, Guys, Daumiers, Boudins, Courbets, Lepines, Ganguins, Morissots, Sisleys, Forains, Carrières, Monets, Puvís de Chavannes, ja ens entendràs prou i sabràs a que cosa et convidem. Si tens la dissort d'esser home mancat d'aptitud per a fruir de les meravelles de l'Art, no caiguis en la temptació de creure que eixa riquesa artística tingui res que veure amb filies i amb fobies: pensa que es tracta d'una cosa de la república de l'art, on certes miseries no deuen arribar-hi: de cap manera pensis que és un favor que a França fem deixant-li exposar uns quadres,—com algú ha murmurat baixament,—alegant que això posa a prova nostra neutralitat: acota el cap amb respecte davant lo per tu incomprès, i tingués present, que sols aprofitant-nos de l'alt mestratge que de l'exposició cal que recullin nostres artistes, correspondrem, i encara d'un mode migrat, al present que està oferint-nos la França immortal.

Ah! i en quant a neutralitat, lector no